

§1. Взаємодія органів публічної влади з об'єднаннями громадян

Згідно з законодавством, об'єднанням громадян є добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод. Усі вони незалежно від назви поділяються на два види: політичні партії і громадські організації.

Право на об'єднання є невід'ємним правом людини і необхідною передумовою її повноцінної участі у суспільному житті, способом колективної реалізації та захисту громадянами своїх прав і законних інтересів, засобом підвищення соціальної активності населення. Різноманітність та ефективність діяльності таких об'єднань свідчить про високий рівень розвитку громадянського суспільства і відображає його здатність до самоорганізації та самоврядування.

Крім того, об'єднання в політичні організації (партії, рухи, союзи та ін.) дає можливість громадянам реалізувати своє конституційне право на участь в управлінні суспільними і державними справами. Особливе місце в політичній системі суспільства займають партії, оскільки вони не тільки впливають на процеси саморегулювання громадянського суспільства і забезпечують механізми зворотнього зв'язку між суспільством і державою, але й суттєво впливають на формування та функціонування усіх ланок конституційно-правової структури влади. Без політичних партій неможливі ані вироблення національної політики, ані процеси прийняття рішень щодо її реалізації; неможливим є й забезпечення дійсного народовладдя, оскільки свобода діяльності політичних партій – запорука демократії.

Основні питання діяльності об'єднань громадян вирішуються на загальних зборах їх членів, а держава забезпечує дотримання прав і законних інтересів об'єднань, легалізованих у порядку, передбаченому законодавством. Втручання державних органів та службових осіб у їх діяльність, так само як і втручання об'єднань громадян у діяльність державних органів, службових осіб та у діяльність інших об'єднань громадян, не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Враховуючи негативний досвід радянських часів, коли Комуністична партія була «керівною і спрямовуючою силою» стосовно органів державної влади, сучасне українське законодавство містить низку положень, покликаних виключити можливість будь-якого «зрощування» партій з державним апаратом. З цією метою, зокрема, в органах виконавчої та судової влади і виконавчих органах місцевого самоврядування не допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій, а самим партіям, їх установам та організаціям під загрозою примусового розпуску заборонено прямо чи опосередковано одержувати кошти та інше майно від державних органів, підприємств, установ та організацій. Судді, працівники прокуратури, співробітники міліції та Служби безпеки України, а також військовослужбовці не можуть бути членами будь-яких політичних партій, рухів чи припартійних громадських формувань.

Органам публічної влади, їх посадовим особам заборонено виокремлювати у своєму ставленні певні політичні партії чи надавати їм привілеї, а також сприяти політичним партіям, якщо інше не передбачено законом, у провадженні їх діяльності. Втручання з боку органів публічної влади або їх посадових осіб у створення і внутрішню діяльність політичних партій та їх місцевих осередків забороняється, за винятком випадків, передбачених Законом «Про політичні партії в Україні».

Водночас спрямування діяльності об'єднань громадян на найповнішу реалізацію прав людини об'єктивно обумовлює необхідність їхньої взаємодії з органами публічної влади. Взаємовідносини органів державної влади і місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян простежуються в багатьох сферах.

Об'єднання громадян беруть активну участь у виборчих процесах, оскільки відповідно до вітчизняного законодавства виступають суб'єктами права висунення кандидатів у народні депутати, у депутати місцевих рад і сільських, селищних, міських голів, претендентів на кандидати в Президенти, а також беруть участь у формуванні відповідних виборчих комісій, направляючи свої пропозиції щодо їх складу місцевим радам. Таким чином, вони не тільки беруть участь у формуванні механізму органів публічної влади, але й здійснюють підготовку політичної еліти, перспективних лідерів, які просуваються на керівні посади державного апарату.

Ефективна робота представницьких органів влади, внутрішня структура яких пов'язана з функціонуванням фракцій, також значною мірою залежить від об'єднань громадян, у першу чергу – від політичних партій. Адже фракції в процесі голосування за проекти

нормативних актів спираються на механізм партійної дисципліни і тим самим суттєво впливають на соціально-політичний зміст законодавства. Партійні фракції є важливим елементом внутрішньої структури Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим і місцевих рад; за ними гарантоване право висловлювати колективну позицію депутатів з усіх питань порядку денного, за винятками, спеціально передбаченими регламентами цих органів.

Вплив на формування державної політики об'єднання громадян здійснюють як через своїх представників у державних органах, так і шляхом проведення масових заходів (мітингів, демонстрацій тощо) з метою «політичного тиску» на владу. Однак за Конституцією (ч.2 ст.39) право на проведення масових заходів може бути обмежене судом в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Об'єднання громадян беруть активну участь у процесі вироблення комунальної політики і діяльності органів місцевого самоврядування. Представники об'єднань беруть участь з правом дорадчого голосу на сесіях місцевих рад, засіданнях постійних комісій місцевих рад і виконкомів, у загальних зборах громадян за місцем проживання, виступають ініціаторами їх скликання, беруть участь у реалізації рішень, прийнятих на цих зборах. Крім того, разом з місцевими радами вони можуть розробляти і приймати спільні акти удосконалення роботи соціально-культурних установ, побутового обслуговування населення, роботи транспорту, організації відпочинку на відповідній території. Політичні партії й громадські організації можуть співпрацювати з органами самоорганізації населення, проводячи спільні засідання, заходи щодо роз'яснення законодавства і з питань передвиборної агітації та пропаганди.

Для здійснення цілей і завдань, визначених у статутних документах, зареєстровані об'єднання громадян користуються правом представляти і захищати свої законні інтереси та законні інтереси своїх членів в органах публічної влади, направляти до них звернення, одержувати від цих органів необхідну інформацію.

Дедалі більшого поширення набуває практика створення при органах публічної влади допоміжних (консультативних, дорадчих та ін.) органів з числа представників певних об'єднань громадян. Наприклад, з лютого 1997 р. по вересень 1998 р. при Президентові України на правах консультативно-дорадчого органу діяла Політична рада, до складу якої входили голови кількох політичних партій, близьких за своїми програмними цілями і настановами до позиції глави держави. Згідно з Положенням про Політичну раду при

Президентів України, затвердженим Указом Президента України від 19 лютого 1997 р. № 163/97, цю раду було створено з метою сприяння формуванню державної політики у найбільш важливих галузях суспільного, соціально-економічного життя України, взаємодії між органами державної влади і політичними партіями [1] .

У свою чергу, органи державної влади й місцевого самоврядування справляють істотний вплив на об'єднання громадян. Перш за все, це виявляється в інституціоналізації об'єднань громадян, тобто в правовому регулюванні порядку їх утворення, функціонування та припинення діяльності. Основними нормативними актами у даній сфері є Конституція України, а також закони «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 р. та «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. Принципове значення у даному зв'язку має конституційне проголошення принципу рівності перед законом усіх об'єднань громадян, заборона будь-яких обмежень свободи об'єднання і дискримінації за ознакою належності чи неналежності до якогось об'єднання громадян, а також закріплення виключно судового порядку заборони діяльності об'єднань.

Об'єднання громадян підлягають обов'язковій *легалізації* (офіційному визнанню), що здійснюється шляхом реєстрації або повідомлення про заснування на основі Положення про порядок легалізації об'єднань громадян, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 лютого 1993 р. № 140. Легалізація всеукраїнських об'єднань громадян і міжнародних громадських організацій здійснюється Міністерством юстиції України, їх місцевих осередків та місцевих об'єднань громадян – Головним управлінням Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, обласними, Київським та Севастопольським міськими, районними, районними в містах Києві та Севастополі управліннями юстиції, виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад. Легалізуючі органи здійснюють контроль за дотриманням об'єднаннями громадян положень своїх статутів, а їх представники мають право бути присутніми на заходах, які проводяться об'єднаннями громадян, вимагати необхідні документи, одержувати пояснення.

Контроль за джерелами і розмірами надходжень, сплатою податків об'єднаннями громадян здійснюють фінансові органи й органи Державної податкової адміністрації. Загальний нагляд за додержанням законності об'єднаннями громадян продовжують здійснювати (до прийняття нового законодавства) органи прокуратури. Контроль за додержанням політичними партіями вимог виборчого законодавства здійснює Центральна виборча комісія.

Об'єднання громадян можуть використовувати власну символіку (прапори, емблеми

тощо, які є їх символами і відмітними знаками), що підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 26 лютого 1993 р. №144. Символіка затверджується центральними статутними органами об'єднань відповідно до їх статутів, а її реєстрація здійснюється Міністерством юстиції України. Виготовлення на замовлення Міністерства юстиції бланків свідоцтв про реєстрацію символіки об'єднань громадян забезпечує Міністерство культури України.

Верховна Рада України встановлює пільги щодо оподаткування доходів по окремих видах господарської або іншої комерційної діяльності об'єднань громадян, створених ними установ та організацій, заснованих підприємств, максимальні розміри окремих та загальних річних пожертвувань на користь політичних партій, затверджує перелік всеукраїнських громадських організацій, яким держава надає матеріальну допомогу.

Здійснюючи контрольну функцію, легалізуючі органи вживають відповідні заходи, передбачені законодавством. Так, за порушення законодавства легалізуючим органом до громадських організацій самостійно може бути застосований такий вид стягнення, як письмове попередження, в разі грубого або систематичного вчинення правопорушень, легалізуючий орган звертається до суду з поданням про накладення штрафу. Крім того, з метою припинення протиправної діяльності громадської організації легалізуючий орган може направляти до суду подання про тимчасову заборону (зупинення) окремих видів діяльності, тимчасову заборону діяльності об'єднання на строк до трьох місяців, або про примусовий розпуск (ліквідацію). У разі порушення політичними партіями Конституції України та чинного законодавства до них можуть бути вжиті два види примусових заходів: попередження з боку контролюючого органу про недопущення незаконної діяльності або судова заборона політичної партії.

Відповідно до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, захисту прав та інтересів територіальних громад, органи місцевого самоврядування можуть об'єднуватися в асоціації та інші форми добровільних об'єднань, які мають інший статус, ніж об'єднання громадян. Слід зазначити, що на ці відносини дія Закону «Про об'єднання громадян» не поширюється, адже засновниками таких формувань виступають органи місцевого самоврядування, а не громадяни, а порядок їх реєстрації встановлено спеціальним законодавством.

Згідно з Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 1998 р. №175, реєстрація асоціацій та інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування здійснюється Головним управлінням юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, обласними, Київським і Севастопольським

міськими управліннями юстиції за місцезнаходженням керівного органу об'єднання.

§2. Взаємодія органів публічної влади з трудовими колективами, підприємствами, установами, організаціями

Трудові колективи не тільки сприяють підвищенню ефективності та якості праці, і реалізації соціально-економічних інтересів суспільства, але й проявляють значну активність у політичному житті країни.

Вітчизняне законодавство закріплює можливість щільної співпраці трудових колективів з органами публічної влади, особливо на місцевому рівні. Адже трудові колективи мають право висунення кандидатів у депутати місцевих рад і сільських, селищних, міських голів (збори виборців за місцем роботи), а також беруть участь у формуванні відповідних виборчих комісій. Вони впливають на процес локальної нормотворчості, оскільки можуть розглядати проекти рішень органів місцевого самоврядування, якщо вони торкаються їх інтересів, а їх висновки і пропозиції повинні братися до уваги під час прийняття таких рішень. Представники трудових колективів можуть брати участь у загальних зборах громадян за місцем проживання і виступати ініціаторами їх скликання.

Органи місцевого самоврядування сприяють діяльності трудових колективів, розташованих на підвідомчій території, вживають заходи щодо транспортного, торгового обслуговування їх працівників, організації установ громадського харчування.

Згідно з Законом «Про місцеве самоврядування України», відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами, організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, ґрунтуються на принципах їх

підпорядкованості, підзвітності й підконтрольності, а з підприємствами інших форм власності – на договірній і податковій основі та на засадах підконтрольності в межах повноважень, наданих органам місцевого самоврядування. З питань, віднесених до відання органів місцевого самоврядування, на їх вимогу підприємства, установи, організації, що не перебувають у комунальній власності, надають відповідну інформацію. Органи місцевого самоврядування можуть виступати з ініціативою щодо перевірок, а також організувати проведення перевірок на таких підприємствах з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади. Крім того, керівники розташованих або зареєстрованих на відповідній території підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності зобов'язані за вимогою відповідних органів і посадових осіб місцевого самоврядування прибути на засідання цих органів для подання інформації з питань, віднесених до їх відання і давати відповіді на запити депутатів.

Досить тісні взаємовідносини існують між підприємствами і виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, які виражаються в тому, що виконками розглядають проекти планів комунальних підприємств, на договірних засадах залучають підприємства, установи й організації усіх форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку села, селища, міста, розміщують замовлення на виробництво продукції, виконання необхідних для громади робіт, на підприємствах, в організаціях та установах, розташованих на відповідній території, встановлюють у межах, закріплених законодавством, тарифи на оплату побутових, комунальних, транспортних та інших послуг, що надаються підприємствами комунальної власності, сприяють зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності. Кандидатури для призначення на посади керівників державних підприємств, розташованих на відповідній території, обов'язково погоджуються з виконавчими органами місцевих рад.

Виконавчі органи місцевого самоврядування мають певні контрольні повноваження щодо підприємств, установ, організацій, розташованих на відповідній території: здійснюють контроль за діяльністю комунальних підприємств і використанням ними прибутку, заслуховують звіти про роботу їх керівників, здійснюють контроль за експлуатацією й організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства, торгівлі, громадського харчування, транспорту, зв'язку.

§3. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування з органами Служби безпеки України

Відповідно до Закону «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 р. Служба безпеки України – державний правоохоронний орган спеціального призначення, що забезпечує державну безпеку України, підпорядкований Президенту України і підконтрольний Верховній Раді України. Указом Президента від 15.12.1999 р.№ 1573/99 «Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади» було визначено, що Служба безпеки України є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом.

На неї покладається, у межах визначеної законодавством компетенції, захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб.

До завдань СБУ також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сферах управління та економіки, а також інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [\[2\]](#).

У своїй діяльності Служба безпеки України взаємодіє з державними органами, підприємствами, установами, організаціями та посадовими особами, які сприяють виконанню покладених на неї завдань.

Тісна взаємодія органів державної влади з органами СБУ відбувається, перш за все, в рамках реалізації установчої функції, адже згідно з законодавством Верховна Рада України затверджує загальну структуру, чисельність і функції, а Президент визначає організаційну структуру Служби безпеки України. За поданням парламенту глава держави призначає Голову СБУ, а за поданням Голови СБУ – його заступників, начальників підрозділів Центрального управління СБУ: розвідки, контррозвідки,

військової контррозвідки, захисту національної державності, боротьби з корупцією та організованою злочинною діяльністю, інформаційно-аналітичного, оперативно-технічного, оперативного документування, слідчого, урядового зв'язку, по роботі з особовим складом, а також начальників регіональних органів – обласних управлінь СБУ. Кількісний склад співробітників Служби безпеки України визначається Президентом України за поданням Голови Служби безпеки України, виходячи з потреб надійного захисту державної безпеки України, в межах встановленого бюджету. Начальники регіональних органів Служби безпеки України призначаються з відома глави місцевої державної адміністрації.

У Службі безпеки України створюється колегіальний дорадчий орган – колегія, яка визначає шляхи виконання покладених на Службу безпеки України завдань, приймає рішення з основних напрямів і проблем оперативно-службової діяльності та роботи з кадрами. До складу колегії входять Голова Служби безпеки України, його заступники, Голова Служби безпеки Республіки Крим та інші особи, яких призначає Президент за погодженням з Верховною Радою України. Положення про колегію Служби безпеки України також затверджується Президентом України.

Оскільки Верховна Рада і Президент України мають значні контрольні повноваження щодо діяльності Служби безпеки України, Голова СБУ щорічно подає їм письмовий звіт про діяльність СБУ. Крім того, він регулярно інформує парламент та Комітет Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки про діяльність СБУ, про стан державної безпеки, дотримання чинного законодавства, забезпечення прав і свобод людини та з інших питань, а главу держави, членів Ради національної безпеки і оборони України та посадових осіб, спеціально призначених Президентом України, – з основних питань своєї діяльності, про випадки порушення законодавства, а також на їх вимогу подає інші необхідні відомості. СБУ в порядку, встановленому законодавством, зобов'язана відповідати на запити комітетів і тимчасових комісій Верховної Ради України, а також народних депутатів України.

Законодавчо закріплено, що постійний контроль за діяльністю Служби безпеки України, дотриманням нею законодавства здійснюється Комітетом Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки, а постійний контроль за дотриманням конституційних прав громадян і законодавства в оперативно-розшуковій діяльності органів і підрозділів Служби безпеки України, а також контроль за відповідністю виданих Службою безпеки України положень, наказів, розпоряджень, інструкцій і вказівок Конституції і законам України – спеціально призначеними Президентом України посадовими особами, повноваження та правові гарантії діяльності яких визначаються Положенням, затвердженим Указом Президента України від 22 жовтня 1998 р. № 1172/98 «Про контроль за діяльністю Служби безпеки України».

Згідно з названим Положенням, постійний контроль за діяльністю СБУ здійснює Уповноважений Президента України з питань контролю за діяльністю Служби безпеки України, який призначається главою держави і йому підпорядковується. Діловодство Уповноваженого з питань контролю веде секретар, якого призначає Глава Адміністрації Президента України за поданням Уповноваженого.

Відповідно до покладених на нього завдань Уповноважений:

- 1) вивчає та аналізує з метою визначення їх відповідності Конституції і законам України положення, накази, розпорядження, вказівки, інструкції, видані Службою безпеки України, приймає рішення про їх реєстрацію та включення до Єдиного державного реєстру нормативних актів, а також стратегічні й тактичні настанови керівництва Служби безпеки України щодо пріоритетних напрямків роботи;
- 2) перевіряє факти перешкоджання посадовими особами законним діям співробітників Служби безпеки України під час виконання ними службових обов'язків та факти порушення соціальних і правових гарантій їх захисту;
- 3) розглядає за вказівкою Президента України звернення щодо порушення конституційних прав і свобод громадян, інших порушень у діяльності Служби безпеки України;
- 4) одержує в разі потреби від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади експертні оцінки з окремих питань;
- 5) проводить у разі потреби з відома керівництва Служби безпеки України або її регіональних органів співбесіди з особовим складом Служби;
- 6) подає Президентові України доповіді та висновки про результати своєї роботи;

7) надсилає Службі безпеки України методичні рекомендації, узагальнення, довідки щодо нормотворчої роботи.

Уповноважений з питань контролю та його заступник мають право:

1) безперешкодно одержувати для службового користування від Служби безпеки України положення, накази, розпорядження, інструкції, інші матеріали, крім матеріалів стосовно осіб, які на конфіденційній основі допомагають і сприяють їй, та інформації, що надходить від них;

2) знайомитися, за погодженням з Головою Служби безпеки України або його заступниками, з матеріалами оперативно-розшукових справ;

3) бути присутніми на засіданнях колегії Служби безпеки України та рад при начальниках її регіональних органів;

4) брати участь у комплексних інспекторських та тематичних перевірках в системі Служби безпеки України чи знайомитись з їх результатами;

5) знайомитися з матеріалами перевірок органами прокуратури стану додержання і застосування законів Службою безпеки України;

6) входити безперешкодно під час здійснення службових обов'язків у службові приміщення Центрального управління Служби безпеки України та її регіональних органів;

7) одержувати за погодженням з керівництвом Служби безпеки України від посадових осіб, інших співробітників її органів усні й письмові пояснення щодо прийнятих ними

рішень чи вчинених дій;

8) залучати за погодженням з Головою Служби безпеки України або його заступниками до проведення заходів контролю співробітників її підрозділів;

9) надсилати запити і одержувати у встановленому порядку від державних підприємств, установ, організацій, а також органів Служби безпеки України та прокуратури документи і матеріали, необхідні для здійснення своїх функцій;

10) подавати у встановленому порядку пропозиції щодо внесення змін і доповнень до нормативних актів Служби безпеки України.

Порядок взаємовідносин Служби безпеки України з Уповноваженим Президента з питань контролю за діяльністю СБУ та Міністерством юстиції України щодо реєстрації нормативно-правових актів Служби безпеки України з питань розвідки, контррозвідки та оперативно-розшукової діяльності закріплений спеціальним Указом Президента України [\[3\]](#)

. Відповідно до цього акта, реєстрації підлягають накази, розпорядження, вказівки, положення, інструкції з питань розвідки, контррозвідки та оперативно-розшукової діяльності, що видаються Службою безпеки України і зачіпають права, свободи й законні інтереси людини і громадянина або мають міжвідомчий характер незалежно від характеру та ступеня секретності відомостей, що в них містяться, у тому числі з грифом «Для службового користування».

Оригінал нормативно-правового акта не пізніше як на п'ятий день після прийняття Головою Служби безпеки України або його заступником подається Уповноваженому, який розглядає і реєструє у спеціальному журналі нормативно-правовий акт протягом 10 днів. Якщо під час розгляду виявиться, що нормативно-правовий акт не відповідає вимогам законодавства, Уповноважений повертає його із зауваженнями й пропозиціями до Служби безпеки України. У реєстрації може бути відмовлено, якщо нормативно-правовий акт не відповідає Конституції та законодавству України, не узгоджується з дорученням, даним Службі безпеки України, чи його не погоджено з причетними органами, якщо таке погодження є обов'язковим.

Для державної реєстрації нормативно-правового акта та включення його до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, Уповноважений не пізніше наступного після реєстрації дня повідомляє Міністерство юстиції України про вид зареєстрованого акта, його номер і дату видання, обмежувальний гриф, реєстраційний номер і дату реєстрації. Міністерство юстиції України протягом п'яти днів вносить нормативно-правовий акт до Державного реєстру і повідомляє Уповноваженого про дату реєстрації та номер акта за Державним реєстром.

Нормативно-правовий акт набирає чинності через 10 днів після включення його до Державного реєстру. Після одержання повідомлення про державну реєстрацію акта Уповноважений на оригіналі акта вчиняє напис за встановленим зразком і повертає його разом з іншими матеріалами до Служби безпеки України.

Взаємодія з Кабінетом Міністрів України здійснюється в рамках фінансування, матеріально-технічного та соціально-побутового забезпечення СБУ, які здійснюється урядом у порядку, визначеному Верховною Радою України, за рахунок коштів державного бюджету України. Форми та розміри грошового забезпечення військовослужбовців Служби безпеки України встановлюються Президентом України і повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для комплектування Служби безпеки України якісним складом військовослужбовців, враховувати характер, умови роботи, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування сприяють Службі безпеки України, її органам і підрозділам у вирішенні житлових та інших соціально-побутових проблем, забезпеченні транспортом і зв'язком.

У випадку оголошення воєнного чи надзвичайного стану СБУ сприяє забезпеченню режиму воєнного та надзвичайного стану, а також ліквідації наслідків стихійних лих, значних аварій, катастроф, епідемій, епізоотій, взаємодіючи з органами державної влади і місцевого самоврядування для підтримки нормальної життєдіяльності підвідомчих об'єктів, адміністра-тивно-територіальних одиниць та їх мешканців.

Що стосується діяльності регіональних органів СБУ, то вони у своїй оперативно-службовій роботі є незалежними від органів місцевої державної адміністрації, місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Державні органи зобов'язані сприяти оперативним підрозділам Служби безпеки України у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності.

§4. Взаємовідносини органів публічної влади із судовими органами

Суди, як особлива гілка державної влади, здійснюючи правосуддя, виконують перш за все охоронну функцію, захищаючи права конкретного індивіда чи колектива від державного свавілля в рамках законів. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України і судами загальної юрисдикції. Народ бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Конституція закріпила універсальну юрисдикцію суду, зробивши предметом судового розгляду законність будь-яких актів і рішень органів публічної влади. При здійсненні правосуддя одним з основних принципів діяльності судів виступає принцип незалежності, тобто справа вирішується на основі закону, а також за внутрішнім переконанням. Вплив на суддів у будь-якій формі заборонений. Водночас на органи законодавчої та виконавчої влади, органи місцевого самоврядування покладено низку завдань щодо сприяння судам у їх діяльності.

Верховна Рада України здійснює вплив на судову систему в межах виконання законодавчої та установчої функцій. Зокрема, парламент здійснює законодавче визначення судоустрою, судочинства, статусу суддів, засад судової експертизи. У свою чергу, Конституційний Суд України дає висновки про конституційність законів та інших правових актів Верховної Ради України.

Крім того, Верховна Рада України призначає третину складу Конституційного Суду України і трьох членів у Вищу раду юстиції, обирає суддів безстроково, а також звільняє з посад тих суддів, яких вона обирала або призначала у випадках, передбачених ч.5 ст.126 Конституції України. Судді є недоторканими, вони не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності або піддані заходам адміністративного стягнення, що накладаються в судовому порядку, без згоди Верховної Ради України. Арешт або затримка судді до винесення обвинувального вироку можливі також лише за згодою парламенту. Фінансування судових органів здійснюється в межах, установлених Верховною Радою України за рахунок коштів Державного бюджету.

Народні депутати України мають право подачі депутатських запитів і звернень до судів, але за рішенням Конституційного Суду України від 19 травня 1999 р. вони можуть звертатися тільки до керівників судових органів, причому лише з питань, не пов'язаних з конкретними судовими справами.

Взаємодія судових органів із Президентом України є багатогранною і обумовлена широтою предметної підвідомчості глави держави. Зокрема, Президент України створює суди, призначає третину складу Конституційного Суду і трьох членів до Вищої ради юстиції. Він також здійснює перше призначення судів на 5 років і звільняє з посад суддів, що призначав, у випадках, передбачених ч.5 ст.126 Конституції.

Численними є точки взаємодії Президента України з Конституційним Судом України у сфері забезпечення конституційної законності. Так, за зверненнями не менше ніж 45 народних депутатів України, Верховного Суду України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституційний Суд України вирішує питання про конституційність актів Президента України. По зверненнях Президента України Конституційний Суд України дає офіційне тлумачення Конституції й законів України, а також висновки про відповідність положенням Конституції України діючих міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для ратифікації. Законопроект про внесення змін до Конституції України, що ініціюється Президентом України, розглядається Верховною Радою України лише за наявності висновку Конституційного Суду щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції.

Значною є роль судових органів у випадках дострокового припинення повноважень глави держави. Конституційний Суд України перевіряє справу про усунення Президента

України з посади в порядку імпічменту і дає висновок про дотримання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про імпічмент, а Верховний Суд України дає висновок про те, що діяння, у яких обвинувачується Президент України, містять ознаки державної зради або іншого злочину. Неспроможність виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я повинна бути встановлена на засіданні Верховної Ради України і підтверджена рішенням, прийнятим більшістю від її конституційного складу на підставі письмового подання Верховного Суду України.

Взаємодія судових органів з органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування полягає, у першу чергу, в організаційному забезпеченні діяльності судів (матеріально-технічне, кадрове, інформаційно-правове забезпечення, забезпечення виконання судових актів), що здійснюється Міністерством юстиції України, Міністерством юстиції Автономної Республіки Крим і управліннями юстиції на місцях. Крім того, при здійсненні правосуддя з кримінальних справ суди функціонально взаємодіють з органами дізнання та попереднього слідства, що діють в органах внутрішніх справ, а також з Департаментом виконання покарань, створеним у складі Міністерства юстиції України.

Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення належних умов діяльності суддів та функціонування судів» від 15 грудня 1999 р.№ 1564/99 Кабінету Міністрів України доручено здійснити низку заходів, спрямованих на створення належних умов для функціонування судів, забезпечення особистої захищеності суддів під час виконання ними посадових обов'язків. Зазначеним актом передбачено, зокрема, утворення у складі головних управлінь Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим та місті Києві та у складі управлінь Міністерства внутрішніх справ України в областях і місті Севастополі відповідних спеціальних підрозділів міліції для гарантування безпеки працівників суду. Використання цих підрозділів не за призначенням заборонене. На Кабінет Міністрів України покладено також завдання забезпечити фінансування в повному обсязі видатків, передбачених Державним бюджетом України на утримання судів усіх рівнів.

На Міністерство внутрішніх справ України покладено функції забезпечення належної охорони приміщень судів і громадського порядку під час здійснення правосуддя, здійснення спеціальних заходів щодо гарантування особистої безпеки суддів та членів їх сімей, а також охорони майна, що їм належить (у тому числі шляхом видачі суддям зброї та інших засобів індивідуального захисту, встановлення сучасних засобів охоронної сигналізації у приміщеннях, в яких проживають судді та їх сім'ї).

Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям доручено вишукати можливості для забезпечення суддів, які потребують поліпшення житлових умов, благоустроєним житлом у вигляді окремих квартир або будинків, а також вирішити питання про виділення під час виконання бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів коштів на матеріально-технічне забезпечення судів.

Сприяння суддям у вирішенні житлових проблем, забезпеченні транспортом і зв'язком покладено на виконавчі органи місцевих рад. Службові приміщення передаються судам згідно з Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 лютого 1996 р. №197. Згідно з названим Положенням, службові приміщення передаються на баланс судів безоплатно. Передані службові приміщення закріплюються за судами і належать їм на праві оперативного управління. Судам передаються:

– службові приміщення, які перебувають у загальнодержавній власності, – міністерствами та іншими підвідомчими Кабінету Міністрів України органами державної виконавчої влади, які здійснюють функції з управління майном, що перебуває у загальнодержавній власності;

– службові приміщення, які перебувають у власності Автономної Республіки Крим, – Верховною Радою Автономної Республіки Крим;

– службові приміщення, які перебувають у власності адміністративно-територіальних одиниць, – обласними, Київською та Севастопольською міськими, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, селищними, міськими радами.

Службові приміщення недержавної форми власності судам передаються урядом Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями після їх викупу за рахунок державного бюджету в разі неможливості передати судам інші службові приміщення.

Передача службових приміщень на баланс судів після прийняття відповідного рішення проводиться комісією з питань приймання-передачі службових приміщень судів, яка утворюється Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та

Севастопольською міськими державними адміністраціями. Ця комісія визначає технічний стан службового приміщення та об'єктів комунального призначення, що його обслуговують.

Якщо службове приміщення суду та об'єкти комунального призначення, які його обслуговують, відповідно до висновків комісії визнані такими, що потребують ремонту, орган, який утворив комісію, приймає рішення про джерела фінансування і терміни виконання ремонтних робіт, у тому числі з залученням в установленому порядку коштів підприємства, установи, організації, на балансі яких перебуває службове приміщення. Ремонт проводиться до завершення передачі службового приміщення на баланс суду.

Передача службового приміщення суду здійснюється разом з відповідною технічною документацією на нього (інвентарна справа, акт прийняття в експлуатацію, плани зовнішніх мереж та ін.), а також документами, що встановлюють право на нього.

Розрахунки витрат на утримання службових приміщень судів узагальнюються і враховуються під час формування державного бюджету на наступний рік.

§5. Взаємодія органів публічної влади з органами прокуратури

Прокуратура – єдина централізована система органів, що від імені держави забезпечує верховенство закону, підтримку державного обвинувачення в суді, представництво інтересів громадян або держави у суді, а також нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство і нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах,

при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Прокурори при здійсненні своїх повноважень є незалежними від органів державної влади і місцевого самоврядування, але це ніяк не виключає їх взаємодії. Зокрема, значні взаємозв'язки прокуратури з вищими органами державної влади виявляються в установчій сфері. Адже Генеральний прокурор України призначається Президентом України за погодженням з Верховною Радою України, а звільняється з посади – самостійно Президентом України. Верховна Рада України може висловити недовіру Генеральному прокурору, який тягне його відставку. Водночас, порушення кримінальної справи відносно народних депутатів здійснюється Генеральним прокурором, що вносить у Верховну Раду України подання про зняття депутатської недоторканності. Для проведення розслідування у справі про усунення Президента України в порядку імпічменту Верховна Рада України створює спеціальну тимчасову слідчу комісію, до складу якої включається спеціальний прокурор.

Прокуратура, як і інші державні органи, фінансується за рахунок Державного бюджету, що розробляється Кабінетом Міністрів і затверджується Верховною Радою України. Схеми посадових окладів керівних працівників і службовців органів прокуратури затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Законодавством передбачено й широкий перелік форм участі прокурорів в організаційних заходах органів публічної влади. Так, Генеральний прокурор може брати участь у засіданнях Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, а прокурори нижчого рівня можуть виступати з доповідями про стан дотримання законності на відповідній території на сесіях місцевих рад, апаратних нарадах у місцевих державних адміністраціях. Прокурори узагальнюють факти порушення законності й можуть вносити подання про усунення їх причин в органи державної влади, місцеві ради та їх виконкоми. Прокурори можуть бути присутніми на засіданнях постійних комісій місцевих рад, на громадських засадах брати участь у роботі підкомісій і робочих груп у якості експертів, у роботі постійних комісій із законності й охорони громадського порядку.

§6. Взаємодія органів публічної влади з органами внутрішніх справ

Взаємодію органів публічної влади з органами внутрішніх справ слід розглядати окремо по складових органів системи МВС, як міліція, внутрішні війська та органи пожежної безпеки.

У силу завдань, що стоять перед *міліцією*, – забезпечення правопорядку, захист власності, попередження правопорушень, – вона постійно повинна співробітничати з органами державної влади й місцевого самоврядування з питань, що відносяться до їх компетенції. Одним з провідних завдань міліції є сприяння в межах своєї компетенції органам публічної влади у виконанні покладених на них обов'язків. Зокрема, на міліцію покладено обов'язок надавати в межах наданих прав допомогу народним депутатам, представникам державних органів та органів місцевого самоврядування у здійсненні їх законної діяльності, якщо їм чиниться протидія чи загрожує небезпека з боку правопорушників. У випадку порушення законності депутат має право звернутися з вимогою припинити порушення до органів внутрішніх справ чи їх посадових осіб, може направляти їм депутатські звернення. Працівники органів внутрішніх справ зобов'язані вжити необхідних заходів для усунення порушень, а за необхідності – притягти винних до відповідальності, про інформувавши про це народного депутата.

У свою чергу, органи державної влади і місцевого самоврядування, їх посадові особи повинні сприяти міліції в її роботі.

Якщо проаналізувати структуру підрозділів міліції, то можна дійти висновку про те, що деякі підрозділи безпосередньо пов'язані з діяльністю місцевих органів влади. Наприклад, міліція охорони безпосередньо забезпечує охорону різних об'єктів, у тому числі й об'єктів державної та комунальної власності. Для забезпечення громадського порядку на об'єктах і територіях, що постраждали від стихійного лиха, екологічного забруднення, катастрофи створюється спеціальний підрозділ, який повинен тісно співпрацювати з місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування для виконання зазначених завдань. Ці підрозділи повинні координувати проведення тих або інших заходів з місцевими органами публічної влади, включаючи й органи територіальної самоорганізації населення.

Органи міліції зобов'язані повідомляти органи державної влади та органи місцевого самоврядування про аварії, пожежі, катастрофи, стихійні лиха та інші надзвичайні події, і разом з цими органами вживати негайні заходи для ліквідації їх наслідків, рятування людей, надання їм допомоги, охорони майна, що залишилося без нагляду. Органи міліції разом з органами місцевого самоврядування беруть участь у проведенні карантинних заходів під час епідемій і епізоотій як на місцевому, так і на регіональному рівнях.

У випадку оголошення воєнного або надзвичайного стану на всій території України або в окремих місцевостях міліція сприяє органам державної влади та місцевого самоврядування в забезпеченні відповідного режиму.

Міліція відповідно до своєї компетенції забезпечує виконання рішень місцевих рад, прийнятих ними в межах своєї компетенції, з питань охорони громадського порядку і додержання правил торгівлі.

Під час проведення масових заходів комерційного характеру на кошти організацій, що їх проводять на території певних адміністративно-територіальних одиниць, органи місцевого самоврядування дають згоду на проведення зазначених заходів, затверджують порядок їх проведення і залучають міліцію до забезпечення громадського порядку.

Працівники міліції мають право в будь-який час безперешкодно входити на територію й у приміщення органів публічної влади з метою припинення злочинів, переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, при стихійних лихах та за інших надзвичайних обставин. Органи публічної влади, у свою чергу, повинні забезпечувати доступ міліції на свою територію й у приміщення. Міліції також надано право перебувати на території і у приміщеннях органів державної влади та місцевого самоврядування з метою гарантування безпеки громадян, громадської безпеки, запобігання злочинам і затримки злочинців.

Відповідно до п.17 ст.11 Закону «Про міліцію», міліції надане право безкоштовно і безперешкодно отримувати від органів публічної влади за письмовим запитом відомості, необхідні у справах про злочини, що знаходяться у провадженні міліції.

З метою профілактичного впливу на правопорушника міліція може повідомляти в органи публічної влади за його місцем роботи про їх вчинення. Органи міліції вносять до органів місцевого самоврядування обов'язкові до розгляду подання про необхідність усунення причин і умов, що сприяли вчиненню правопорушень.

У випадку виникнення надзвичайних ситуацій міліція разом з органами місцевого самоврядування у відповідності зі своєю компетенцією тимчасово обмежують доступ громадян на окремі ділянки місцевості або об'єкти з метою забезпечення суспільної безпеки, охорони життя і здоров'я людей і попередження настання іншого роду негативних наслідків.

Міліція за участю відповідних керівників органів місцевого самоврядування проводить перевірки охорони майна. Працівники міліції мають право вимагати від матеріально-відповідальних та інших посадових осіб органів місцевого самоврядування відомості про факти порушення законодавства, проведення документальних і натуральних перевірок, інвентаризацій і ревізій, вимагати і за необхідності вилучати документи, опечатувати каси, приміщення й місця збереження грошей та матеріальних цінностей.

За надзвичайних умов, стихійних лих, для доставки в лікувальні установи осіб, що вимагають невідкладної медичної допомоги, для переслідування правопорушників і доставки їх у відділення міліції, працівники міліції мають право використовувати транспортні засоби, що належать органам публічної влади, а ті, у свою чергу, за таких умов повинні безперешкодно надати їх. Крім того, у невідкладних випадках працівники міліції мають право користуватися засобами зв'язку органів державної влади чи органів місцевого самоврядування. Посадові особи органів публічної влади, які без поважних причин відмовляються надати допомогу працівникам міліції в реалізації їх прав, підлягають притягненню до юридичної відповідальності.

Міліція тісно співробітничает з органами місцевого самоврядування з питань соціального захисту своїх працівників. Працівники міліції користуються пільгами під час розподілу житла, встановлення квартирних телефонів, влаштування дітей у дошкільні установи, вирішення інших питань соціально-побутового забезпечення. Адже всі ці питання відносяться до компетенції органів місцевого самоврядування. Приміщення для проживання надається місцевими радами в позачерговому порядку.

Працівникам міліції та членам їх сімей надається 50%-ва знижка по оплаті житлової площі, комунальних послуг, палива, а тим, що працюють у сільській місцевості, безкоштовне забезпечення житла з опаленням і освітленням за встановленими нормами. Ці ж пільги забезпечуються і працівникам міліції, звільненим із служби за віком, хворобою або вислугою років. Працівникам міліції дається право на одержання кредитів на індивідуальне будівництво на 20 років із погашенням 50% суми за рахунок місцевих бюджетів. Місцеві ради можуть продавати працівникам міліції на пільгових умовах житло зі знижкою 50% його вартості. Відповідно до чинного законодавства, місцеві ради можуть встановлювати й інші соціальні гарантії для працівників міліції. Виконкоми місцевих рад надають безкоштовно органам і підрозділам міліції службові приміщення, а дільничним інспекторам міліції – приміщення для роботи, обладнані меблями і засобами зв'язку.

У межах своєї компетенції місцеві ради можуть здійснювати контроль за діяльністю міліції, однак не втручаючись в її оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну або адміністративну діяльність.

Чинним законодавством передбачено, що до виняткової компетенції сільських, селищних, міських рад належить заслуховування повідомлень керівників органів внутрішніх справ про їх діяльність по охороні суспільного порядку на відповідній території, порушення перед керівниками вищих органів питання про звільнення з посади керівників цих органів у випадку визнання їх діяльності незадовільною. Керівники і працівники органів внутрішніх справ можуть брати участь на громадських засадах у роботі постійних комісій місцевих рад з питань боротьби зі злочинністю, у підкомісіях і робочих групах.

Сільські, селищні, міські ради можуть створювати місцеву міліцію, затверджувати і звільняти керівників і дільничних інспекторів цієї міліції, здійснювати матеріально-технічне забезпечення їх діяльності, створювати необхідні житлово-побутові умови. Одними з перших такі формування виникли у Харкові в 1993 р. Діяльну участь у створенні підрозділів міліції місцевого самоврядування, що дістали назву муніципальної міліції, взяло керівництво міськвиконкому, начальник ХМУ УВСУ в Харківській області, начальник блоку міліції громадської безпеки та ін. Під їх керівництвом був створений підрозділ патрульно-постової служби міліції для збільшення кількості піших та автомобільних нарядів на маршрутах патрулювання містом [4]. Разом зі створенням муніципальної міліції був створений батальйон кінної міліції для патрулювання території лісопаркової зони та місць відпочинку біля води. Результатом діяльності цього підрозділу стало зниження кількості злочинів, що були скоєні на вулицях та інших громадських місцях м.Харкова. Нині позитивний досвід харківської муніципальної міліції переймається

багатьма іншими територіальними громадами.

Нові можливості залучення громадськості до захисту правопорядку передбачає Закон України "Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону" від 22 червня 2000 р. Згідно з названим Законом, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування спільно з органами внутрішніх справ, підрозділами Прикордонних військ України організують діяльність громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону шляхом залучення їх членів до проведення патрулювання та інших спільних заходів, проведення інструктажів та оперативного надання відповідної інформації, крім таємної, залучення їх членів до правового навчання та ознайомлення з формами і методами боротьби з правопорушеннями.

Внутрішні війська МВС, як і міліція, мають одним із своїх завдань охорону громадського порядку і в цій галузі вони також взаємодіють з органами публічної влади на місцях.

У випадку, якщо на території адміністративно-територіальної одиниці розташований важливий державний об'єкт, внутрішні війська МВС зобов'язані застосовувати усі заходи і засоби щодо його охорони. Оскільки значення цих об'єктів є великим, вони перебувають під наглядом органів місцевої влади.

У випадках аварій, стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій внутрішні війська надають допомогу місцевим держадміністраціям та органам місцевого самоврядування в ліквідації їх наслідків.

У випадку проведення масових заходів, дозвіл на проведення яких дають органи місцевого самоврядування, внутрішні війська здійснюють забезпечення громадської безпеки і припиняють масові безладдя на них. У випадку оголошення воєнного часу внутрішні війська у співпраці з місцевими органами влади повинні брати участь у територіальній обороні в районах розміщення об'єктів, що охороняються.

В умовах переслідування і затримки злочинців, осіб, що втекли з-під стражі або зробили напад на охоронюваний об'єкт, військовослужбовці внутрішніх військ можуть безперешкодно заходити до приміщень органів місцевого самоврядування і здійснювати

в них огляд. Посадові особи органів місцевого самоврядування повинні допускати на відповідні території та у приміщення, а також іншими засобам сприяти внутрішнім військам у виконанні покладених на них завдань.

Як і міліції, внутрішнім військам органи місцевого самоврядування повинні надавати транспортні засоби для переслідування і затримки осіб, що скоїли злочин або зробили напад на охоронюваний об'єкт. Що стосується соціально-побутового забезпечення військових внутрішніх військ, то на них поширюються положення, що стосуються працівників міліції.

Одними з найважливіших підрозділів органів внутрішніх справ є *частини пожежної безпеки*, що повинні гарантувати пожежну безпеку в підвідомчих адміністративно-територіальних одиницях. Аналогічне завдання покладене і на органи місцевого самоврядування через їх керівників і уповноважених ними осіб. Крім того, у випадку проектування і забудови населених пунктів, будівництва, розширення, реконструкції і технічного переоснащення будівель гарантування пожежної безпеки покладається на органи архітектури.

Органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції організують розробку і впровадження у відповідних галузях і регіонах організаційних і науково-технічних замовлень по запобіганню пожеж і їх гасіння, забезпечення пожежної безпеки населених пунктів і об'єктів. МВС України у свою чергу забезпечує здійснення державного пожежного нагляду, пожежної охорони населених пунктів і об'єктів. Відповідно до цього МВС України одержує від органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну йому для виконання цих завдань. Рішення МВС України із питань пожежної безпеки, що віднесені до його компетенції, обов'язкові для виконання органами публічної влади.

Керівники органів державної влади і органів місцевого самоврядування повинні розробляти комплексні заходи для гарантування пожежної безпеки, затверджувати відповідні інструкції й положення, здійснювати контроль за їх дотриманням, забезпечувати дотримання протипожежних правил у відповідних органах влади.

Органи державного пожежного нагляду не залежать від місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Органи державного пожежного нагляду встановлюють порядок опрацювання і затвердження положень, інструкцій та

інших нормативних актів з питань пожежної безпеки, що діють в органах публічної влади. До повноважень органів пожежної безпеки належить контроль за дотриманням актів законодавства з питань пожежної безпеки керівниками органів державної влади і місцевого самоврядування.

У випадку, якщо на території, у приміщеннях та спорудах органів державної влади чи місцевого самоврядування мають місце злочини, пов'язані з пожежами та порушеннями правил пожежної безпеки, підрозділи пожежної безпеки проводять перевірки і дізнання. Тут органи публічної влади повинні сприяти цим підрозділам у проведенні перевірок та дізнання.

Державні інспектори з пожежного нагляду мають право давати керівникам органів державної влади і місцевого самоврядування обов'язкові для виконання розпорядження (приписи) про усунення порушень і недоліків з питань пожежної охорони, притягати до адміністративної відповідальності винних у порушеннях посадових осіб.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані за місцем проживання громадян організувати навчання населення правилам пожежної безпеки у побуті та громадських місцях. Посадові особи під час прийняття їх на роботу проходять відповідний інструктаж. Для введення в експлуатацію нових і реконструйованих приміщень органи державної влади та органи місцевого самоврядування повинні мати дозвіл органів пожежного нагляду.

Органи публічної влади зобов'язані вести облік пожеж, які виникають на об'єктах, що належать або підконтрольні їм, аналізувати причини їх виникнення та вживати заходів для їх усунення, а також надавати інформацію з цих питань відповідним органам. Особовий склад органів пожежного нагляду під час виконання службових обов'язків може використовувати транспорт і зв'язок, що належить органам державної влади чи місцевого самоврядування.

[1] Указ Президента України від 19.02.97№163/97 «Про утворення Політичної ради при Президентові України» втратив чинність на підставі Указу Президента України від 25.09.1998 р. №1064/98.

[2] ВВР України. – 1992. – № 27. – Ст.382.

[3] Указ Президента України «Про порядок реєстрації нормативно-правових актів Служби безпеки України з питань розвідки, контррозвідки та оперативно-розшукової діяльності» від 29.06.1999 р. № 767/99.

[4] Постанова Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1996 р. «Про створення в порядку експерименту підрозділу міліції з охорони громадського порядку в м.Харкові» // ЗП України. – 1997. –№2. – Ст.57.